

TEDENSKA SLIKE

PRILOGA

DOMOVINI

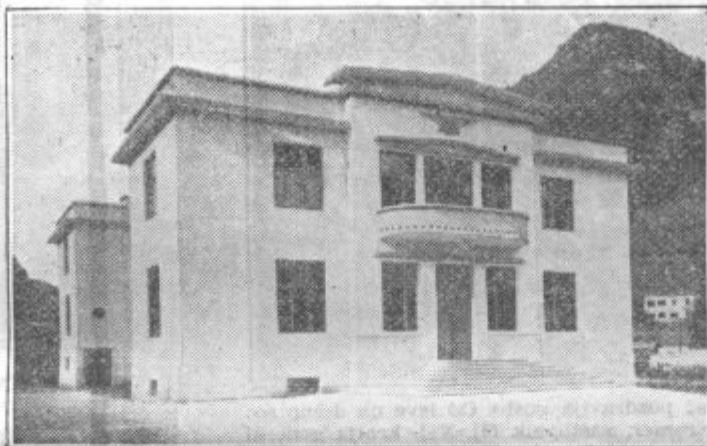
Leto IX.

V Ljubljani, dne 7. septembra 1933

Štev. 36

Otvoritev nove sokolske trdnjave

Laško je praznovalo preteklo nedeljo pomemben praznik zmage sokolskega idealizma in sokolske požrtvovalnosti, ki sta lahko za zgled vsem. Sokolsko društvo v Laškem je svečano otvorilo svoj mogočni dom. Kar pa daje temu prazniku še prav poseben pečat, je dejstvo, da je ta dom z lastnimi žulji in presenetljivo vzajemnostjo in požrtvovalnostjo zgradilo prebivalstvo Laškega in bližnje okolice samo. Malokateri srez je v tako hudih gospodarskih stiskah kakor je laški, kjer je že dolga leta v zastoju vsa lesna trgovina, ki ga po večini živi, in kjer je zavladala strahotna beda med rudarskimi delavci, ki tvorijo pretežno večino prebivalstva. Kljub vsem težavam pa so si Laščani v kratki dobi enega leta zgradili ob obali Savinje ponosen Sokolski dom. La-

ško, kjer se pred nedavnimi leti slovenski človek skoro ni smel pokazati, je s tem znova dokumentiralo svojo neomajno privrženost Sokolstvu, svojo neomahljivo zvestobo do Jugoslavije. Težko je reči, komu gre za ta uspeh največja zasluga. Saj to ni delo enega samega, ni delo kake manjše skupine, marveč plod vzajemnosti, plod brezprimerne sloge in požrtvovalnosti. Vsi, prav vsi so pomagali, da je dobil laški Sokol svojo lastno streho. Eni z delom lastnih rok, drugi z denarnimi prispevki. Zato smejo biti Laščani in z njimi ves laški srez na svoj dom resnično ponosni. V enem pa so si Laščani in vsi, ki so imeli pri zgradbi Sokolskega doma kakoga opravka, docela edini: da ni laškega župana dr. Roša, bi tega edinstvenega praznika ne bilo.

minister dr. Albert Kramer

V svojem govoru, ki ga je množica večkrat prekinjala z viharim pritrdjevanjem, je med drugim izvajal:

»S ponosom in izrednim veseljem sem sprejel ljubeznivo povabilo laškega Sokola, da prisostvujem današnji svečanosti kot njen pokrovitelj. S ponosom in veseljem, saj sem sin teh krajev, ki so, odkar je naša ljubljena domovina dvignila svoj trobojni prapor, iz nekdanjega eksploatacijskega teritorija pangermanske ideje postali zanesljivo torišče naše nacionalne misli. V dobi, ko težka življenska kriza pritiska na najširše sloje osobito tudi laškega sreza, ko naš brat delavec skoro nima možnosti, da si ohrani življenje, v dobi, ko mōra dnevnih skrbi in težav leži posebno težko na našem kmetu, obrtniku, trgovcu in na vseh slojih, v tem trenutku se je dvignila pred nami ponosna stavba, kakršnih imamo malo širom vse naše domovine. Ta ponosna stavba je nastala, kakor nam je povedal že br. starosta dr. Roš, iz žuljev naših delavskih rok, nastala po vzgledni požrtvovalnosti najširših krogov našega sokolskega delavstva in vsega tukajšnjega naroda. Ona je ustvarjena v brezprimerni disciplini, v globokem optimizmu in iz vztrajne volje za nadaljnji razvoj in napredek nacionalne ideje. Če je kdaj kateri kraj naše domovine smel biti ponosen na svoje sokolsko svetišče, je lahko danes ponosno Laško, kajti ta krasni dom ni samo po svoji zunanosti in po svoji ureditvi vzor sokolskega dela — on je pravi spomenik sokolskega uspeha. Ako se bo delo laškega Sokola nadaljevalo — in o tem pač ni nobenega dvoma — v duhu, v katerem je pozidana ta zgradba, potem smemo živeti v zavesti, da je jugoslovenska ideja v tem srezu in v tem mestu, v katerega ulicah še pred nedavnimi leti Slovenci nismo mogli manifestirati za svojo stvar, v

sigurnih rokah, nacionalna vzgoja naše mladine v zanesljivih sokolskih desnicah. Današnja svečanost je zato praznik ne le za mesto Laško, za laški srez, temveč za ves naš narod.

Med navdušenim odobravanjem, ki so ga izzvale besede ministra g. dr. Kramerja, je pristopil k njemu naraščajnik mali Lojze Furlanov ter mu v spomin na današnji dan izročil krásno plaketo s simboličnim reliefom iz belega marmornja in spominskim napisom. Minister dr. Kramer se je topla zahvalil za to pozornost.

Podban g. dr. Otmar Pirkmajer je v lepem govoru podčrtal zglednost primera, ki ga je dal z zgradbo svojega doma laški Sokol; med drugim je rekel:

Danes moramo gledati pred vsem na to, da se bo naša mladina pravilno pripravila in dobila tako duševno hrano, ki bo naš nacionalni organizem okrepila in ga napravila odpornega. Potem bodo vse škodljive bakterije, ki skušajo okužiti naš narod, same po sebi poginile. Vsakdo se mora zavdati, da sta zedinjeni narod in narodna država največja svetinja, ki si je ne pustimo rušiti od nikogar.

V Laškem je bilo v minulih letih glede nacionalnega, kulturnega in gospodarskega napredka mnogo storjeno. Malo je krajev, ki bi si postavili tako širok načrt, kakor so to storili Laščani, ki pa zaradi vztrajnosti, složnosti in pridnosti z zadoščenjem doživljajo, kako se uresničuje točka za točko njihovega programa. K temu uspehu iz srca in z zadoščenjem čestitam in vam kličem: Krepko naprej pod sokolsko zastavo. — Zdravo!

Pritrdjevanje, ki je sledilo tem besedam g. podbana, je bil dokaz, da je govoril vsem do srca.

★

Popoldne je bila sijajno obiskana in sijajno uspela javna telovadba, ki je dostojno zaključila prireditve te pomembne in res lepe svečanosti.

Goste je nagovoril starosta dr. Roš, ki je uvodoma med vzkliki zbrane množice naglasil da veljaj prvi pozdrav iz sokolskih src in duš našemu prvemu Sokolu Nj. Vel. kralju Aleksandru, prvemu staršini SKJ prestolonasledniku Petru in vsemu kraljevskemu domu. Izražal je obenem zahvalo vladarju za pozornost, ki jo je izkazal s tem, da je odposlal na današnjo svečanost svojega zastopnika v osebi polkovnika Goluboviča. Nato je topla pozdravil ministra dr. Kramerja kot pokrovitelja svečanosti in druge visoke goste, izražajoč posebno zadovoljstvo, da so na današnji svečanosti zastopani tudi Hrvati in Srbi. V svojem nadaljnjem govoru je izvajal:

Danes ima Laško svoj praznik, praznik žrtev in dela. Ko so pred enim letom zazvene le lopate in krampi naših rudarjev na temeljih naše zgradbe, ko so njihove vrste prihajale na delo s pesmijo, sem vedel, da bo to naše delo blagoslovljeno rodilo sad. In evo ga! Sedaj, ko imamo ta svoj dom, se bo naše delo nadaljevalo s še večjo vne- mo. V tem domu bomo organizirali in aktivirali vse naše narodne sile ter jih štavili v službo domovine. Iz tega kraja se bo širil duh bratstva, sloge in spokoja vsemu našemu narodu. Ob otvoritvi tega doma se danes tu zaklinjamo: Dokler bodo izvirali bistri studenci v naših planinah in bo poganjalo zelenje naših šum, dokler bodo cvetele naše livade in bo jutranja zarja obsevala našo domovino, toliko časa, bratje in sestre, bo gorel v naših srcih plamen brezkončne ljubezni do domovine, plamen ljubezni do države in plamen vdanosti do našega viteškega kralja Aleksandra Zdravca!

Viharne ovacije in val pritrdjevanja je sledil tem besedam staroste dr. Roša. S kratkimi besedami se je zastopnik Nj. V. kralja zahvalil starosti za pozdrave in izraze vdanosti ter čestital laškemu Sokolu k temu prelepemu uspehu sokolske požrtvovalnosti.

S toplimi ovacijami pozdravljen je nato povzel besedo

Slike z ljubljanskega jesenskega velesejma

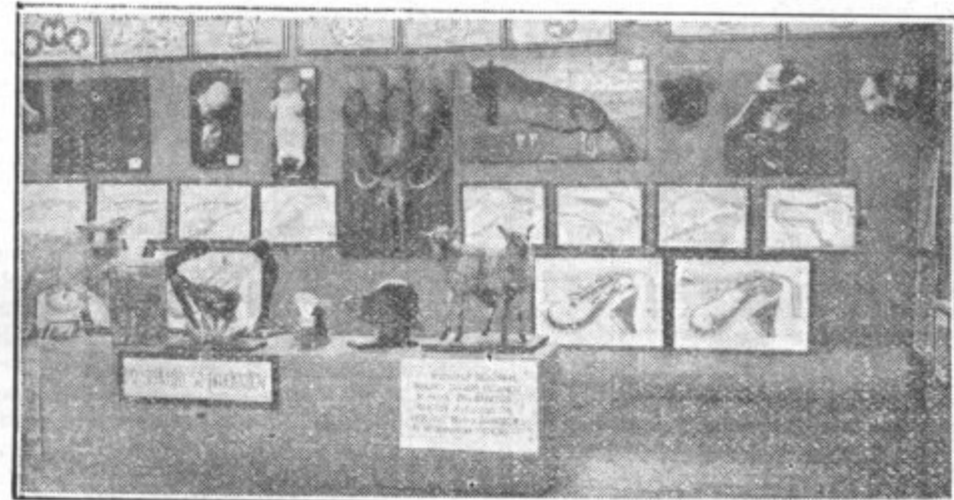
Minister dr. Albert Kramer
otvarja jesenski velesajem.
Levo minister Ivan Pucelj,
desno zastopnik kralja general
Pavle Pavlovič.

Predsednik velesajma industrijec Fran Bonač pozdravlja goste. Od leve na desno so: minister Ivan Pucelj, minister dr. Albert Kramer, zastopnik Nj. Vel. kralja general Pavle Pavlovič, rumunski poslanik Guranescu, senator dr. Gregorin, Fran Bonač, ban dr. Drago Marušič in župan dr. Dinko Puc.

Z veterinarske razstave: Pogled v oddelek za anatomijo, fiziologijo in histologijo

Zbirka spačkov v oddelku za embriologijo in porodništvo

NJ. VIS. PRESTOLONASLEDNIK PETER II. je obhajal 6. t. m. svoj enajsti rojstni dan in tako dopolnil svoje deseto leto. Naj čuva Vsemogočni nad njim, da bo rasel v zdravju in modrosti kakor doslej.

MINISTER PUCELJ NA SHODU V DOBREPOLJAH. V Dobropoljah v kočevskem srezu je nedavno bil dobro obiskan shod JNS, ki sta se ga udeležila tudi domači poslanec minister g. Ivan Pucelj in član banovinskega sveta g. Ivan Arko iz Ribnice. Shodu je predsedoval šolski upravitelj g. Janko Kokotec. G. minister Pucelj je govoril o smericah, o delu in naporih vlade zlasti v pogledu zaščite kmečkega stanu. Dotaknil se je tudi raznih domačih zadev. Zborovalci so ga navdušeno pozdravljali. Njegov shod bo ostal vsem številnim udeležencem v lepem spominu in je še bolj utrdil vsedrjavno stranko v Dobropoljah in okoliških krajih.

JUBILEJ NADUCITELJA JANKA TOMANA. Med prosvetnimi delavci, ki so se tako vglobili v življenje svojega kraja, da vladajo med njimi in med prebivalci samo očetovski, bratski in prijateljski odnosi, zavzema odlično mesto upokojeni nadučitelj g. Janko Toman, ki je to nedeljo v Moravčah dopolnil 70 let svojega neumorno delavnega ter narodni prosveti in napredku posvečenega življenja. Kot zgledni učitelj in šolski vodja in kot najiskrenejši mladinojubej je služboval na moravski šoli celih 40 let in se je v tem času moravska šola iz dvorazrednice razširila na šestrazrednico. Moravčec same pričajo dovolj o njegovem požrtvovalnem delovanju, od katerega ima mnogo koristi tudi ves okraj. Udeleževal se je kot ustanovitelj in vodja gasilnega društva, bralnega društva, pevskega društva, Sokola, posojilnice, mlekarne, Kmetijske družbe in sploh povsod, kjer je mogel koristiti ljudstvu. Njegovo delo je bilo pionirsko. V začetku njegovega udeleževanja je bil kraj zapuščen in prebivalci so zmajevali z glavami nad učiteljem, ki jih je učil, »naj lovijo gnojnice, ki po cestah teče«. S svojim blagim značajem in neumorno delavnostjo pa je sčasoma premagal vse ovire ter si pridobil vsesplošno zaupanje. Izvedel je dela, nad katerimi bi bil vsak njegov vrstnik najbrž obupal. Tako se je 30 let boril za vodovod in ga naposled tudi dosegel v korist vsega okraja. Trudil se je tudi za izsuševanje moravske doline. Ogromno delo ga je ohranilo nenavdno čilega in delavnega na mnogih področjih obširnega delokroga, ki ga je sam ustvarjal. Redko kateri od izobražencev na deželi pa je v nekdanjih letih toliko žrtvoval za našo literaturo ter dajal toliko dobrih zgledov narodnega idealizma in tudi gnotne pomoči mladini, kakor on v svoji skromnosti in ves vglobljen v mnogostransko delo. Upamo, da se bo še dolgo udeleževal v lepih Moravčah narodu in domovini v korist, mlajšim v zgled.

JUBILEJ MARJIVCEGA DELAVCA. Či in zdrav je praznoval v Ljubljani, v trnovskem okraju, svojo 70-letnico g. Avgust Ničman, ki je 35 let v vsakem oziru vzorno služboval pri mestni elektrarni. Starem trnovskemu korenjaku, ki uživa velik ugled zaradi svoje marljivosti in svojega lepega značaja, želijo mnogoštevilni prijatelji še mnogo srečnih let.

Pogled na množico častnih gostov pri otvoritvi jesenskega velesajma

Ožji razstavniki veterinarske razstave. Od leve proti desni: podpredsednik odbora vet. Hugo Turk, predsednik odbora dr. Josip Kunc, odbornik dr. Leopold Hribar; zadaj stojita blagajnik vet. Viktor de Cleria in tajnik dr. Leon Kocjan.

Aparati za bakteriološko kontrolo mleka

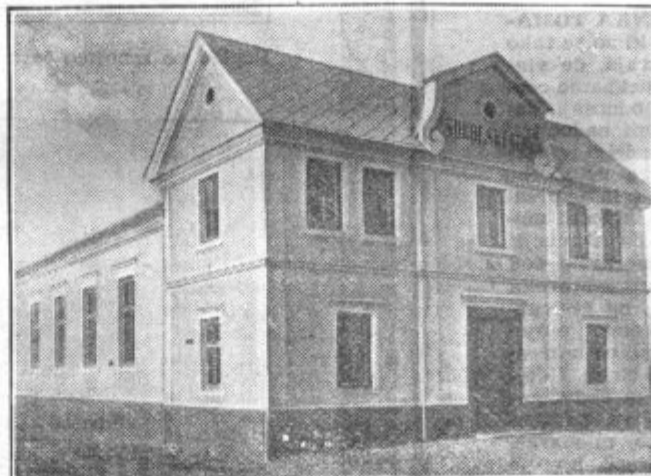
Kronika preteklega tedna

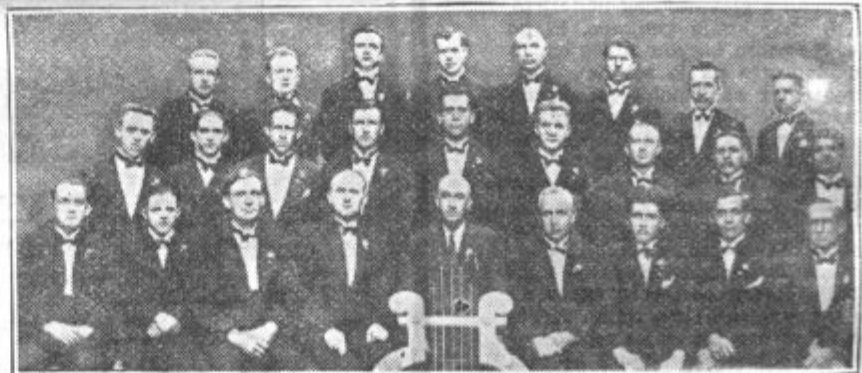
OSEMDESETLETNICA KMEČKE DEJAVNOSTI SO med nami čvrste kmečke korenine, ki kljub vednemu trpljenju in težkim preizkušnjam dočakajo visoko starost. Takšna je stara mamica Neža Drganova v Marnem blizu Dola pri Hrastniku, rojena Zgrbec, ki je v 80. letu svoje starosti še čvrsta in zdrava skoraj kakor 20-letno dekle. Rodila se je na Malem Kumu pri »Baronu« l. 1854. Že v otroški dobi, ko ji je bilo komaj 8 let, jo je zadel hud udarec — izgubila je starše. Zato je morala takoj nato po svetu za kruhom. Služila je pri raznih kmetih v Hrastniku, pa ne v današnjem Hrastniku, v katerem se sedaj dvigajo tovarne in ki je znan po svojih rudnikih. Tiste čase je bil Hrastnik vas na hribu nad sedanjim. In ta vas je zdaj že brez sledu izginila s sveta, ker so se vsa poslopja porušila zaradi rovov, ki so jih zvrtili pod njimi. Kdor zna ubogati, zna tudi ukazovati. Tako se rekli stari in si je gotovo tako mislil tudi Drganov Jože, posestnik na Marnem, ki je Nežo, takrat še ubogo služkinjo v sosednji vasi, zasnubil in poročil leta 1876. In res mu je bila celih 25 let skrbna, gospodinja in dobra žena. Rodilo se jima je 10 otrok, od katerih živijo še štirje: Tone, Reza in Neža kmetujejo na lepih posestvih, Martin si je poiskal drugo domovino v Washingtonu. Najbolj pa žaluje mati za sinom Ignacijem, ki je padel na Doberdovski planoti. Klub vsem nesrečam in težavam, ki jih je prestala v dolgih letih, je naša mamica še trdna in vedno vesela gospodinja, ki se še ne ustraši nobenega gospodinjinskega dela. Celu na polju jo še večkrat najde prvo jutranje solnce. Tudi letos je hodila še za plugom, kar je njeno posebno veselje. Kadar pa jo prisilijo, da si malo odpočije, pa kramlja s svojo najmlajšo vnukinjo Julčko, ki jo vidimo v njenem naročju. Skromna, potrpežljiva in delavna slovenska kmečka mati je Neža Drganova. Sama ne bo čitala tega, ker ni prav nikoli v šolo hodila. Ko praznuje 80-letnico, ji z otroki in vnuki, ki jih ima mnogo, želimo še dosti srečnih dni.

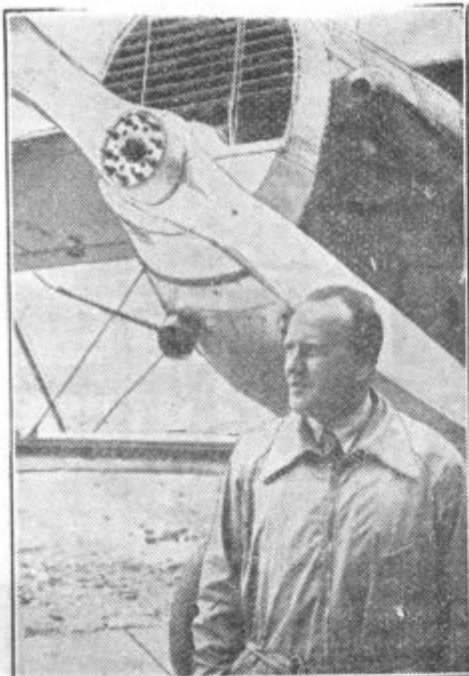
UDELEZENKE GOSPODINJSKEGA TEČAJA V ČRNOMLJU. Nedavno je bil zaključen gospodinjinski tečaj v Črnomlju. V prvi vrsti od desne na levo sede: sreski kmetijski referent E. Stoklas, predsednik sreskega kmetijskega odbora Majerle, sreski sanitetni referent dr. Küssel, voditeljica tečaja Golmajer-Sušnikova, sreski načelnik D. Trstenjak, župan Črnomlja Müller, učiteljica Rožnikova in sreski komisar Skrt. Enake tečaje prireja banska uprava v zadnjem času po vsej Beli Krajini.

SOKOLSKI DOM V ZIREH — PRVI V JUGO-SLAVIJI.

PEVSKO DRUŠTVO »SAVA« NA JESENICAH je praznovalo svojo 25-letnico z velikim pevskim praznikom. Jubilej so počastila s številno udeležbo društva Hubadove pevske župe JPS.

PILOT STRIZEVSKI, ki vozi na novi progi Ljubljana—Sušak.

PROSVETNI TEČAJ CELJSKE SOKOLSKE ŽUPE. Od 13. do vštetega 15. avgusta se je vršil v Celju župni prosvetni tečaj, obvezen za vse edinice celjske župe. Obiskovalo ga je 38 članov iz 33 društev. Vsi predavatelji so v splošno zadovoljstvo tečajnikov podali svoje referate, zvezane deloma s praktičnimi vajami. Zvečer je br. Kramer predvajal v zdravstvenem domu razne sokolske in poučne filme. V teku poletja so se udeležili trije člani iz celjske župe saveznih prosvetnih tečajev v Novem Sadu in Ljubljani.